

Punkaharju-postikortteja

Kerännyt Teuvo Termonen. Kortin kuvapuoli ensin. Lukemisen helpottamiksi olen kääntänyt kuvia.

UNION POSTALE UNIVERSELLE.
CARTE POSTALE

Knackstedt & Näther, Hamburg 4076

Punkaharju.

204.

raiten, ~~työvä~~ ~~maailman~~, mitä pa

UNION POSTALE UNIVERSELLE.
CARTE POSTALE.

R. Neiti Agda Lindholm.
Turku.

Mutarhakatu n° 24

Hyvää 28. XII. 1905.

Anna Luodelle 1906.

Agda hyvä! Oletko niin kiltti ja
kätevät sen kirkkain "li llaia" myt the
veljei mukana tansse. Ohjon näet kahet
tää kirkkain aidoittavakai oikeen joukolla,
ja kahitoisin välttämättä sen mukana.
Jään odottamaan 1905 vinydella
Hiljaa.

Posti- ja
telelaitos
Helsinki

UNION POSTALE UNIVERSELLE.

CARTE POSTALE.

Tyrvää 28. VII. 1905.

Onnea vuodelle 1906,

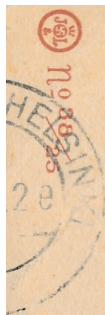
Agda hyvä! Oletko niin kiltti ja
lähetät sen kirjani "Eri Uria" nyt H
veljesi mukana tänne. Aijon näet lähet
tää kirjani sidottavaksi oikeen joukolla,
ja tohtoisin välttämättä sen mukaan.
Jään odottamaan ystämyydellä
Hessu.

H. Neiti Agda Lindholm.

Turku.

Mutarhakatu n:o 24.

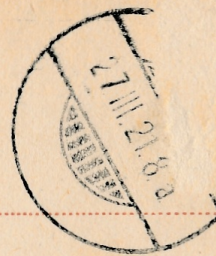

t. p. no.

Heikkinen s. a. v. p. p.
Terveystyökeskus!
Naisin jaaton Pääsiijäiselle

Janne 26/5-21

Neiti Katja Kuorimies

Helsinki

Humalisto 4.

Heikkinen s. a. v. p. p.

Neiti Katja Kuorimies

Janne 26/5-21

Helsinki

Humalisto 4.

Terveystyökeskus!
Naisin jaaton Pääsiijäiselle

No 3825

t.

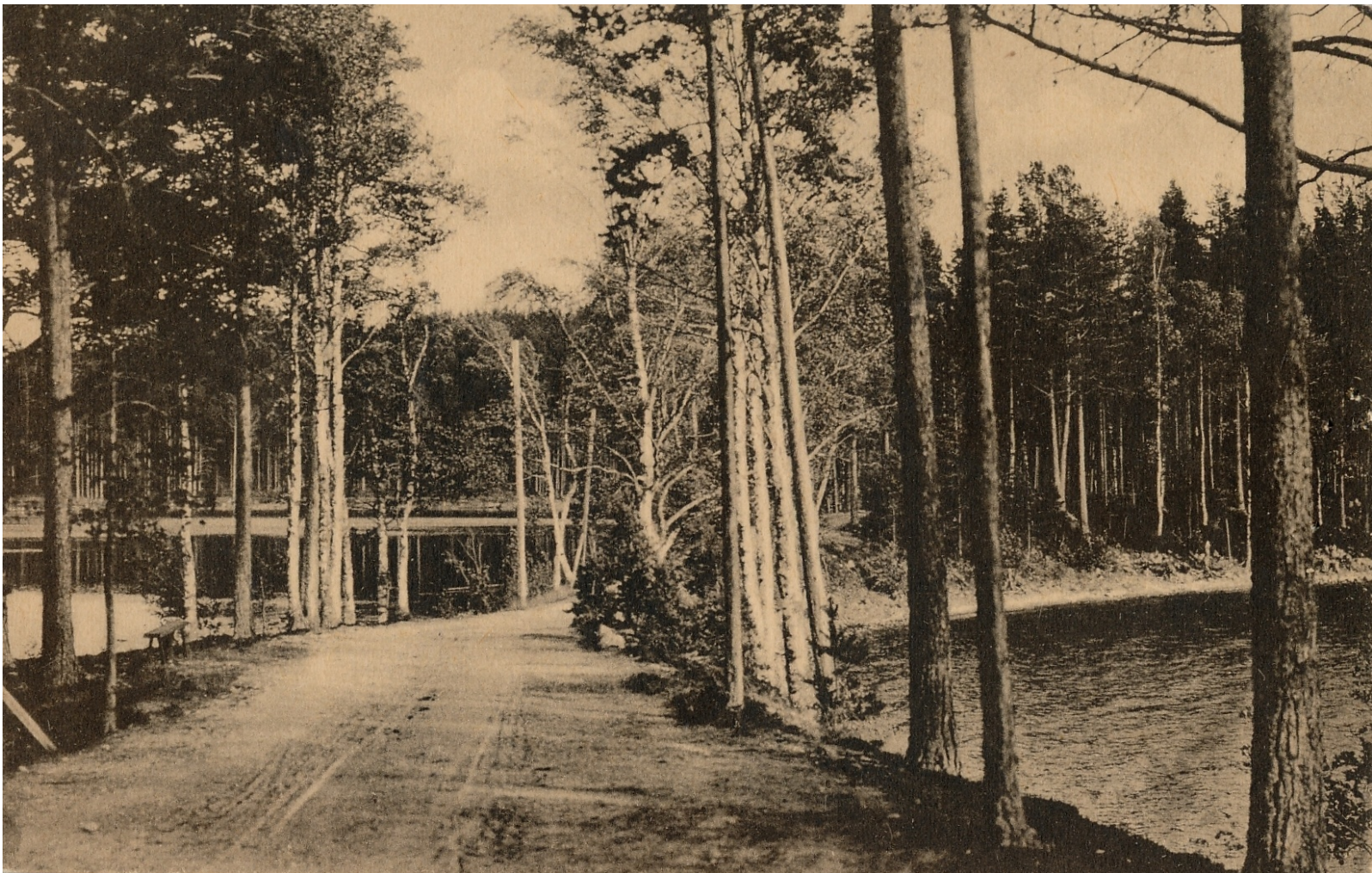
p. no.

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE
SUOMI — FINLAND

O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B.

Punkaharju. Stenbron.
Kivisilta,

Punkaharju.

Geitel & Co., Helsingfors. No. 011.

21

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE
SUOMI — FINLAND

O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B.

Punkaharju, Stenbron,
Kivisilta,

Punkaharju.

Hjärtliga
Helsöningar.
från oss
alla. Bengt.

En dag till Puss.

Union Postale Universelle
Carte Postale Finlande
Postikortti. Postkort
Suomi Finland.
Helsingfors, den 9 Juni 1911.
Till undersöktare sty,
att gåsbyggnaden äro
färdiga. Helt berin-
färdigast är påt
och seer hem i
morgon. Det hem-
tar den till gäst-
han du af hemta den
från morgon pånag mellan
8-11 f.m. i utgård i helvita
han den till alla ha mardag.
Till Pussan julle.

H. Hel
Karl Wih. Gustafsson.
Fabriksgratan 12.
Helsingfors.

Tie Punkaharjulle

Carte postale. Postkarte. Cartolina postale.
Dopisnice. Correspondenzkarte. Levelező-Lap.
Post card. Weltpostverein. Briefkaart.
Union postale universelle. Unione postale universale.
Всемирный почтовый союз. Россія. Открытое письмо
Karta korespondencyjna. Korespondenční lístek.
Brefkort. Brevkort. Tarjeta postal.

W. T. 677

CARTE POSTALE
FINLAND

FREDRIK

25-

M.

Hochgeehrte
gnädige Frau
Empfangen Sie die
herzlichsten Glückwünsche
zu Ihrem Geburtstage.
möge Ihnen die Zukunft
nur Gutes und haupt-
sächlich Gesundheit
bringen. Mit den be-
sten Grüssen an Sie und
an Ihren Herrn Gemahl
Ihr ganz ergebener

Frau Konsulin Ann Ahlqvist

Fredrikshamn.

Punkaharju

B. Huene
und Familie

Hotelli Punkaharjulla.

Onnea
syntymäpäiväsi johdosta

Union Postale Universelle
Carte Postale. Finl
POSTIKORTTI.
Suomi.

För skriftliga meddelanden.
Tietoa kortistasi ja onnitteluksesi
Et kertonut mitään itsestäsi. Vieläki
Se asutte Nevalalla vai joko sinä itä
männöit? Milloin se Olin Korhonen
ja Martha Richardt ukkolaa mene
vät? Meillä on täällä ollut valokuvia
ja. On otettu koulusta kuvioita
laisia. Olen odottanut mitä saapuvak
si, vaan ei ole kuulunut vielä. Litten
lähetän, kun tulevat. Olin täällä muu
tamanlaisia ja, vaan et sinä perustoi

Rouva

Aili Nordlund

Tajani

Imp.

Union Postale Universelle
Carte Postale. Finl
POSTIKORTTI.
Suomi.

För skriftliga meddelanden.
Tietoa kortistasi ja onnitteluksesi
Et kertonut mitään itsestäsi. Vieläki
Se asutte Nevalalla vai joko sinä itä
männöit? Milloin se Olin Korhonen
ja Martha Richardt ukkolaa mene
vät? Meillä on täällä ollut valokuvia
ja. On otettu koulusta kuvioita
laisia. Olen odottanut mitä saapuvak
si, vaan ei ole kuulunut vielä. Litten
lähetän, kun tulevat. Olin täällä muu
tamanlaisia ja, vaan et sinä perustoi

Rouva

Aili Nordlund

Tajani

Imp.

51

UNION POSTALE UNIVERSELLE.
CARTE POSTALE
SUOMI

60

POSTIKORTTI
CARTE POSTALE

Foto: ADAM, VIIPURI
Jälkipainos kielletään

PUNKAHARJU, TAKAHARJU
Suomi, Finlandia

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE
POSTIKORTTI — BREFKORT — POSTKARTE
ВСЕМІРНИЙ ПОЧТОВИЙ СОЮЗЪ. РОССІЯ
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

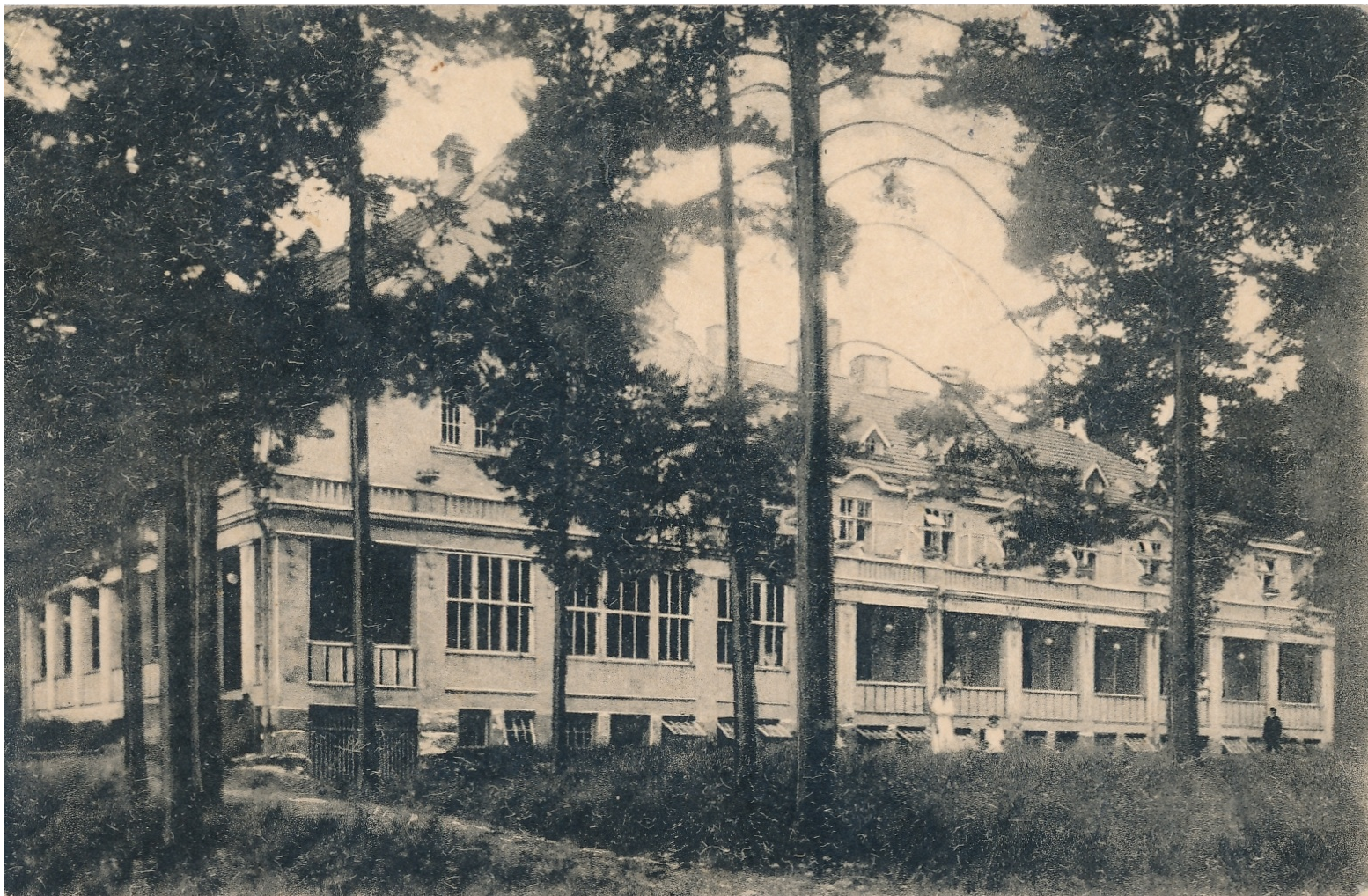

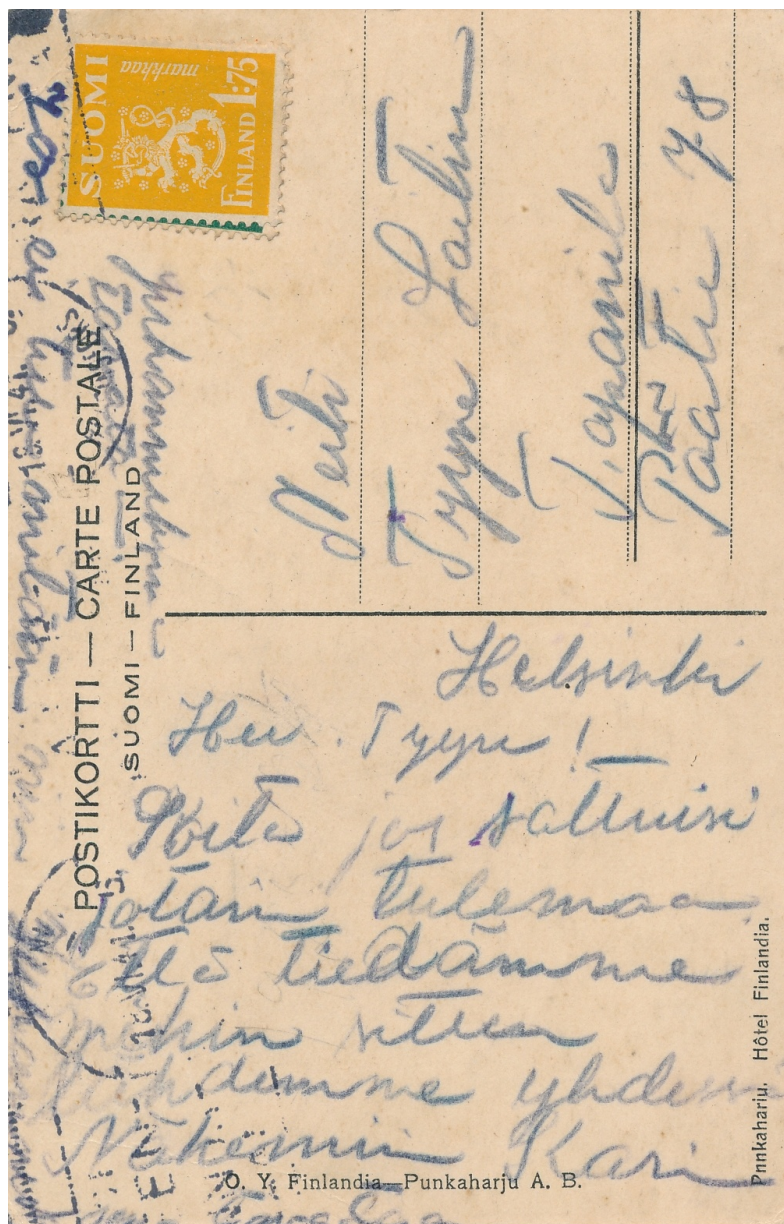
E. C. S. No. 34.

Punkaharju

Punkaharju, Finlandia Foto Lauri Jänis

Finlandia från Punkaharju 19¹⁹ 27
 1 dag av Mors och jag och en
 i den från Valviken. Vi all
 ja vi som heter och så den
 från den förtäringdag med all
 bynda de andra från Gården
 under flugsvanflugan. Vi
 Punkaharju station. Vi
 23. Kläder och du gör
 ga ha barnen från den
 1919. 1919. 1919.

Hôtel Finlandia, Punkaharju

Artisten
 Herr John Ekstrand.
 Nådendal.

Anteeksi

Herr John Ekstrand

Västerdal

U 56

Finlandia från Punkaharju 19¹²/_{VIII} 27
Idag äro Niisse och jag och en fru
je kom från Valonkemi för att föl-
ja en som heter och så har jag
fikad den senaste vardagen med att
bjuda de andra från Pötkonsoda
under flugsvanparaflyget vid
Punkaharju Station. Det är nu
1/23. Undrar vad du gör nu? Må-
ga hälsningar från dessa lyofiga
nejder. Niisse, Walter, Julia.
Kan ni se de Niisse.

Hotel Finlandia, Punkaharju

Punkaharju

Glad Pask! Många
 hjertliga hälsningar till
 från oss alla
 Genom
 Elisabet

Fröken Iris Mattsson
 Hagårvi
 apotek

LSJLKV
 20 IV

PK

8818

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE

SUOMI — FINLAND

H. Froben

Greta Åberg

Gamlakarleby

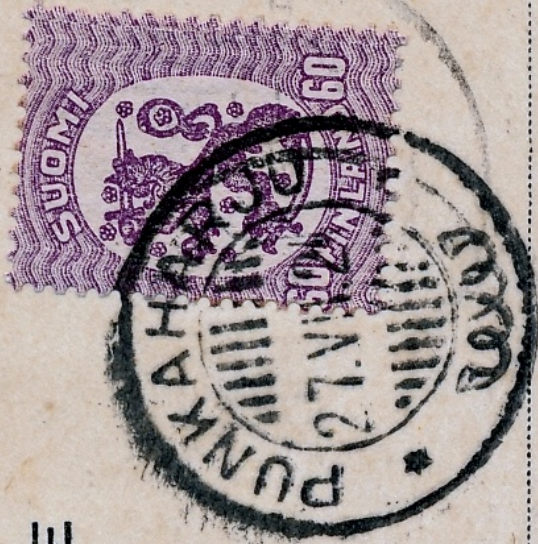
Folksskoleg. 37.

Runebergin kullen. Runebergin kumpu. Punkaharju. O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B. Runebergin kullen. Runebergin kumpu. Punkaharju. O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B. Runebergin kullen. Runebergin kumpu. Punkaharju. O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B.

Punkaharju. Runebergin kullen. Runebergin kumpu.

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE

SUOMI — FINLAND

H. Fröken.

Greta Åberg

Gamlakarleby

Folkv. 37.

Punkaharju d. 26/7. 24.
H. G. Hjärtlig tack för senast. Vi
hade riktigt trevligt. Har nu
rest på den vackra Jyväskylä
banan. Har varit i Nijelöth. So-
vit där i natt. För tillfället
vila vi oss 5 km. från Punk-
aharju, dit vi färdats till
fots. - Ja se huru det går att
komma härifrån. Många
varma hälsningar. Reser vida
flor är bedärande i krall.
vakt. O. Y. Finlandia—Punkaharju A. B. Rina
Hälsa pappa. Instämmer! Axel

Runebergs kullen.
Runebergin kumpu.

Punkaharju.

CARTE POSTALE
NORWEGE

Fören

Anna Wellingk

Pelsingfors

St. Roberts gatan 9 10-

I arrived at 1/8-21. At 10:00
 we went to the bank of the river at the
 old mill. The boat was old and
 the water was very shallow. The
 boat was very old and the water
 was very shallow. The boat was
 very old and the water was very
 shallow. The boat was very old
 and the water was very shallow.

POSTALE
LANDE

Fruken

Anna Wellingh

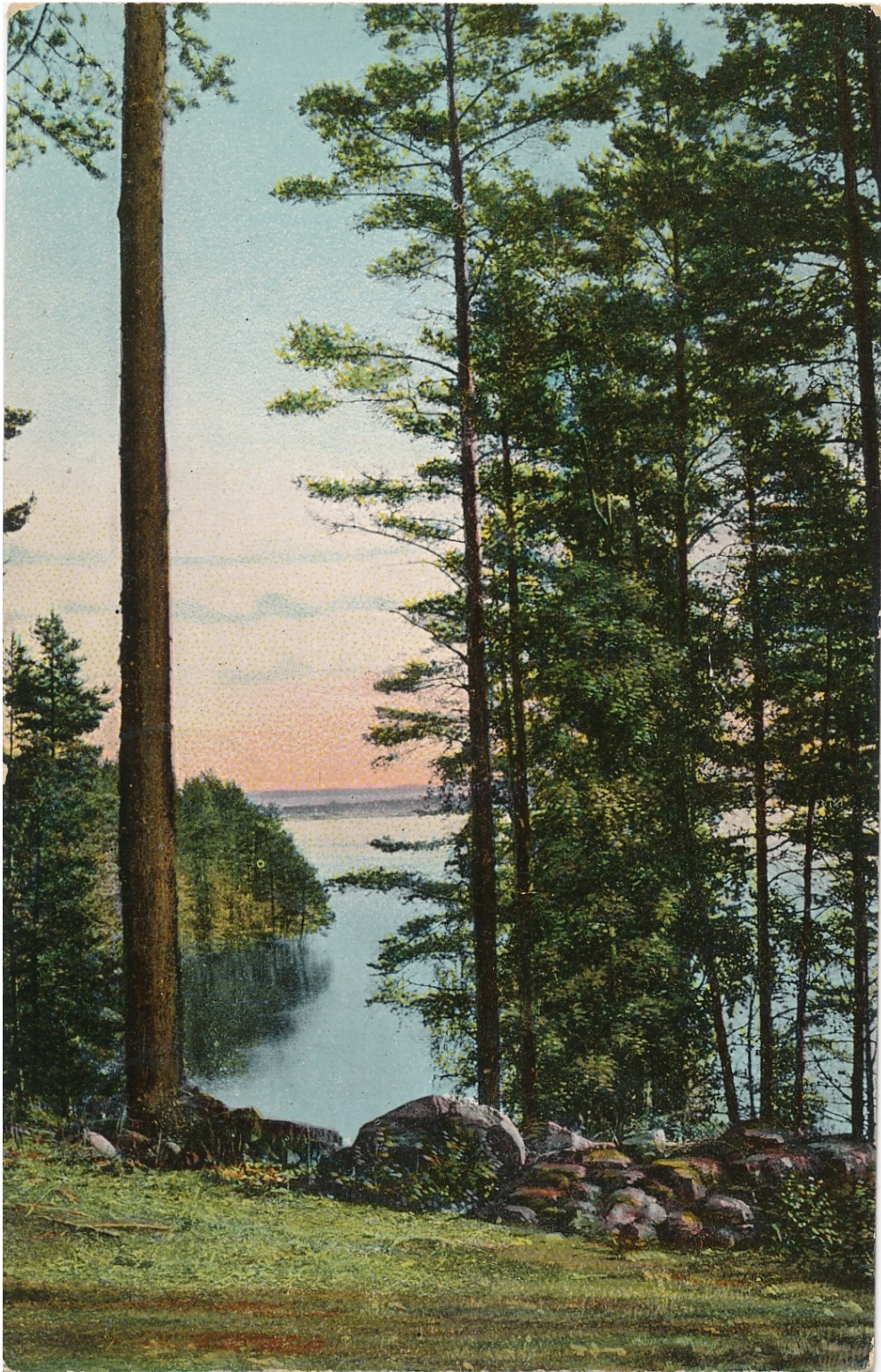
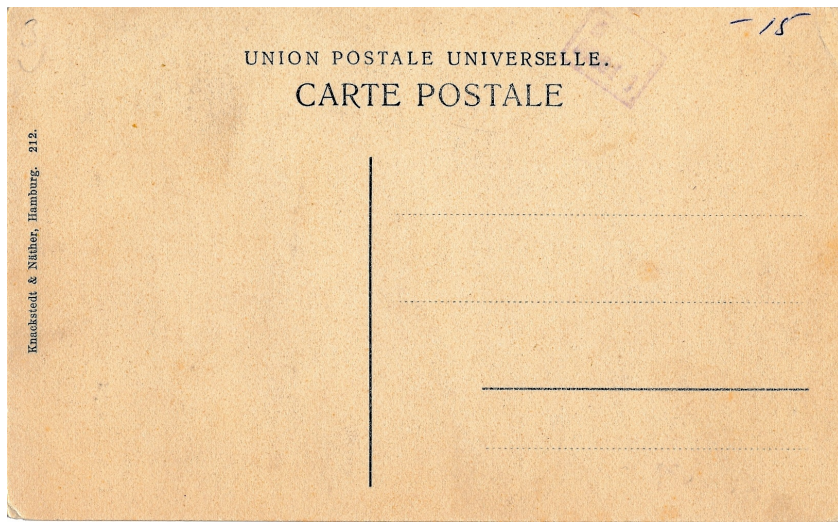
Elmsfors

H. Robertsgatan 9 18-

Punkasalmi 1/8-21 Det var syn
 nerligen väntigt af Fruken att i dag komma
 of med ett kort. - Ja lördag & söndag var det då
 ett fissa mt väder. Fru Knief my sina bekanta
 från Nystad dimerade i går på Finlandia o voo
 ofnerförtgusta - allt valsmakligt o glacen utportioner
 des ej. På afton voo vi med fru Ines Kor. på en spass
 på asen. Idag då det ar mulet men ej skvalor be-
 slöto Fru o jag att vandra till "Kogsbygd" - men återigen
 var "kaffebrun bortrest. så vi fortsatte till Punkasalmi
 o kommo med tag tillbaka. Idag vid middagen rahede
 Fru ett stort kottar f. hammar som ar på turutford
 "Hotel Finlandia" Med hälsningar från
 Fru o Agnes.

Punkaharju

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE
POSTIKORTTI — BREFKORT — POSTKARTE
ВСЕМИРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ. РОССИЯ
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

Kunstanstalt Theodor Bismann, Leipzig-60

Jahohoski 3-3-11.
Rakkaat-hololaiset!
Kiitos kirjasta, jonka
olen saanut. On hauskaa
kun sulle tervetulla minun
kun minäkin. Hyvin
voimist ja paljon ter-
veisiä
Hilmattanne.

PUNKAHARJU.

Imäntä

Henriikka Suokila.

Järvelä

Koski (H.H.)

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE

POSTIKORTTI — BREFKORT — POSTKARTE
ВСЕМИРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ. РОССИЯ
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

Kunstanstalt Theodor Bismann, Leipzig-60

Imäntä

Henriikka Suokila.

Järvelä

Koski (H.H.)

Jahohoski 3-3-11.

Rakkaat-hololaiset!

Kiitos kirjasta, jonka
olen saanut. On hauskaa
kun sulle tervetulla minun
kun minäkin. Hyvin
voimist ja paljon ter-
veisiä
Hilmattanne.

PUNKAHARJU.

Mycket vackert och höstligt

Syksy 2.5! 7.10.1902
Än da till eder alderdom har jag
varit densamma; jag har ed till
eder har gransande. Ja har jag gjort
och jag vill denna kära, sölda och
tjälpa eder. En varm lyökonstkar 7.10.1902

CARTE POSTALE
UNION POSTALE UNIVERSELLE

Häradschefdingen
H. Fr. Lamm & Sandman

Uleåborg

Punkaharju

UNION POSTALE UNIVERSELLE.
CARTE POSTALE

Herrskapet Nordin
V. S. Esplanadg. 7
Hälsn.

Punkaharju
"Alfhild" Gratuleros hjärtligt af M. J. Sjöström.
Knacksjöldt & Näther, Hamburg 1507,

UNION POSTALE UNIVERSELLE.

CARTE POSTALE

Forstmeisterin

H. Frue Alfhild Nyström

Åggelby.

Punkaharju

Fröken Erna Sundgren.

Helsingfors

Allmänna Elektriska affs.
City passenger. (affärer.)

Punkaharju den 3/6 '93

Bäste Erna.

En hjärtlig hälsning från Punka-
harju. Vi anlände hit i måndags och
adressa härifrån till Helsingfors, torsdag
kvällen vi fortsatte färden längs Saimen
till Willmansstrand, därifrån längs Saimen
kanalen till Kälviä till Viborg, därifrån på
en tripp till Suolahti, Sordavala & Volamo.
På två veckor kallas jag vara hemma
i Kälviä. Jag börjar redan längta hem. Det
vore väldigt tråkigt om du vill tillfälle vill
göra en tripp till min i Kälviä. Kallas även
då min syster kommer hit.

Fröken Erna Sundgren.

Helsingfors

Allmänna Elektriska affs.
City passenger. (affärer.)

Punkaharju den 3/6 '93

Bäste Erna.

En hjärtlig hälsning från Punka-
harju. Vi anlände hit i måndags och
adressa härifrån till Helsingfors, torsdag
kvällen vi fortsatte färden längs Saimen
till Willmansstrand, därifrån längs Saimen
kanalen till Kälviä till Viborg, därifrån på
en tripp till Suolahti, Sordavala & Volamo.
På två veckor kallas jag vara hemma
i Kälviä. Jag börjar redan längta hem. Det
vore väldigt tråkigt om du vill tillfälle vill
göra en tripp till min i Kälviä. Kallas även
då min syster kommer hit.

Punkaharju. 12/8
Terveen laulu
pää. Alen kerr
lomallan ja uuden
ja täällä ollut
Taidan olla toi-
senkin. En myl
kerkkaan kag
mään siellä
Terveisiä
Julo

Punkaharju

Arho Juntola

Naantali

Kultaranta

Punkaharju.

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE
SUOMI — FINLAND

A. J. Oja, Oskari Savolainen, W. & H. Elonen, J. J. Järvelä, J. J. Järvelä

Punkaharju

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE
SUOMI

Isak Juhin, Tampere. N:o 30

Terve mieheen!
Eläköön!!

Tilauksittaja

Herra E. Myllykylä

Ypää

Mellala 19³⁰ 10¹⁰
J. J. J.

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE
SUOMI — FINLAND

Parkainta
Anna nimeni
päiväsi johdos-
ta.

Teidettä 2

Punkaharju

Neiti
Freese Pihlman
Kurunjärvi
Mäkelä.

POSTIKORTTI — CARTE POSTALE
SUOMI — FINLAND

Parkainta
Anna nimeni
päiväsi johdos-
ta.

Teidettä 2

Punkaharju

Neiti
Freese Pihlman
Kurunjärvi
Mäkelä.

Punkaharju.

UNION POSTALE UNIVERSELLE
CARTE POSTALE
SUOMI

B. Rontu.

Punkaharju.

4340

UNION POSTALE UNIVERSELLE

Carte Postale.

Savonlinnan Kirjakauppa Nyslotts Bokhandel.

Illustr. Rud. Bellander, Hamburg.

"Pikku Punkaharjuksi kutsutaan Kasurinlammen halki kulkevaa harjua keskustaajamasta hieman etelään."
Heimo Paakkinen

Parikkala. Pikku Punkaharja.

Tässä yksi saamamme kirje.

Commercial office
the Embassy of the People's Republic of China in Finland

March 21, 1989

Dear Sirs,

The following are the Chinese versions for your postcard
illustrations.

The Night of Savonlinna

萨沃林纳之夜

Punkaharju Night Scene

波加哈亚夜景

The above two English illustrations are supposed to be. My
imagination.

With best regards.

中华人民共和国
驻芬兰大使馆

高 自 康
二等秘书 (商务)

电传: 126 055 china sf
电话: (90) 688 416

Gao Zi-kang

Commercial Office,

Chinese Embassy in Finland

Punkaharju yöllä

بونكا هاريو بالليل (arab.)

Punkaharju by night (engl.)

Punkaharju por la noche (esp.)

Punkaharju di notte (ital.)

アンカハルユの夜 (jap.)

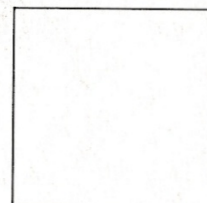
波加合夜界 (kiin.)

Punkaharju de nuit (ransk.)

Punkaharju på natten (ruots.)

Punkaharju bei Nacht (saks.)

Пункахарью ночью (ven.)

© Punkaharjun Perioismallikeho ry. 2.p. -1993

SAVONLINNA YÖLLÄ

سافون ليننا بالليل (arab.)

Savonlinna by night (engl.)

Savonlinna por la noche (esp.)

Savonlinna di notte (ital.)

サヴォンリンナの夜 (jap.)

萨沃林纳之夜 (kiin.)

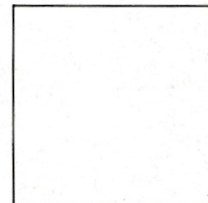
Savonlinna de nuit (ransk.)

Savonlinna på natten (ruots.)

Savonlinna bei Nacht (saks.)

Савонлинна ночью (ven.)

c Puhkarinjun Pienoismaaillicherho r.y. 1989 - Kiitos kannatuksesta!

*Muutama vuosi myöhemmin teetimme palapelin.
Kuvan antoi meille Teijo Nikkanen.*

© Punkaharjun Pienoismaailikerho ry. 1993

kuva: Teijo Nikkanen

*Kotikirjaston
hyllystä löytyi
tämä:*

SUOMEN MAISEMIA

NÄKEMÄNSÄ MUKAAN KUVAILLUT

I. K. INHA

PORVOOSSA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

PORVOOSSA, 1909

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINOSSA

Ei ole Vuoksen voittanutta,
Yli käynyttä Imatran . . .

Kohoo, metsä, riennä vapautettu laine, syöksy raivoisa tyrsky, ihminen on jälleen voimaton rannoillasi, pelon sekaisen ihastuksen, sanattoman lumouksen valloissa!

Rakentaisin matalan, aivan kevyen sillan pienen saaren poikki, joka on niskassa aseman kohdalla. Sitä siltaa ei koskelle näkyisi ja saari olisi mitä paras kahvi- ja limonaadisaari, vili-sevässä virrassa, kilpailevissa aalloissa. Palauttaisin uudelleen käytäntöön erään laitoksen, joka oli Imatralla ennen siltaa. Kosken poikki kuljettiin silloin häkissä, joka luisti rannasta rantaan viritettyä köyttä pitkin. Semmoinen laitos matkailijoita huvittaisi enemmän kuin jyrävä rautasilta. Vanhat tädit ehkä kammolla kääntyisivät pois rannalta, mutta heitä varten olisi ylempänä silta, taikka vielä alempana koskenliepeessä veneitä. Mutta nuoret ja varsinkin kihlatut varmaan kulkisivat ensi retkensä Imatran poikki keveässä häkissä, joka saisi melkein hipaista kuohuja. Ensi vaikutus koskesta olisi näin pöyristyksen tunne, joka avaisi mielen.

Imatran alla tulisi olla veneliike. Veneillä varmaan moni soudattaisi itseään kauniilla virralla. Ja majatalon talousrakennukset siirtäisin maantien taa näkymättömiin, pihankin istuttaisin täyteen puita.

Sillä kohdalla, missä Vuoksi murtaa vaikeimman esteensä, pauhaa tyytymättömyyden ääni, ja se ääni on voimakas.

SAIMAAN VESISTÖ.

Saimaan vesillä vallitsee samanlainen väljyyden tunne kuin merellä. Harvassa tosin vedenpinta yhtyy taivaaseen, ranta katoa, mutta salmia, selkiä, syviä lahtia, syrjäselkiä, haaravesistöjä on enemmän kuin ihmisiässä ennättäisi kulkea, rannoilla ja saarilla kyliä, pitäjiä, jotka elävät niin erillään toisistaan, ikään-

kuin olisivat eri maita. Purjehtija on siellä löytöretkeilijä, joka löytää loppumattomiin ennen mainitsemattomia seutuja.

Saimaan rannoilla ei ole semmoisia suuria yleisiä piirteitä, jotka kokoisivat vesistön yhteiseen kehykseen ja rajottaisivat sen määrätylle alalle. Saarien, salmien ja selkäin takana ei kohoo korkeata yhtenäistä mannerta, ja siitäkkin vesistö saa tuon määrättömän laajuuden tunteen. Täällä ei enää ole noita pitkiä, enimmäkseen maan ja kivikon peittämiä harjuja kuin Savossa, vaan luonto on täpösen täynnään rotkoisia kallioita, joitten reunat mannerjää alkuaikoina tahkosi sileiksi. Varsinkin Mikkelin puolen, Puumalan ja Sulkavan vesistöt ovat tämmöistä puoleksi veden alle joutunutta rotkoista kuoppaista kallioseutua, jossa pääväylästä pistää syrjille päin mitä ihmeellisimpiä lahdensuikaleita, umpinaisia ja avonaisia salmia. Vaikka asumuksia ei aivan puutu, niin on tämä väli siitä huolimatta enimmäkseen vesistöerämaata. Lukemattomilla äkkijyrkillä tai otsaisilla tai louhikoiksi sortuneilla rantakallioilla on säilynyt tosin köyhä, mutta kuitenkin alkuperäinen kasvisto. Koivu, vuoripetäjä, pensastava pihlaja, kataja, saavat täällä kasvaa jotenkin rauhassa, koska ne kehittävät niin vähäpätöisiä muotoja, ettei niiden kaatamisesta olisi vastaavaa hyötyä. Tämmöisissä vaatimattomissa paikoissa tapaa sen vuoksi kasviston, joka on luontaisempana säilynyt kuin varsinaisilla metsämailla. Vaikkei luonto voikaan täällä kasvupohjan köyhyyden ja kuivuuden vuoksi kehittää niin kookkaita ja tasasuhteisia muotoja kuin hyvillä mailla, niin osottaa se sitä enemmän ehtymätöntä kekselijäisyyttään, auttaakseen taimiaan tulemaan toimeen vaikeimmissakin oloissa.

Näkö-aloja, suuremmalle piirille tuntemattomia, mutta siitä huolimatta kauneimpia kuvia sisämaan luonnosta, on täällä joka puolella. Niillä ei ole historiaa, ei mainetta, mutta sitä hauskenpi on niitä löytää. Muita tunnetumpi paikka on Sulkavan kautta mutkaava omituinen kapea salmi, jonka rannalla valtava, jyrkkä, jäiden sileäksi tahkoama linnavuori kohoo, laellaan kivikautisia muurilatomuksia. Semmoisella paikalla mielikuvitus ei ainoastaan vaatimattomasta kivimuurista, vaan koko maisemasta, kalliojyrkänteistä, linnan paikasta, syventyy

haaveilemaan kuvia aikaisimpien esipolvien elämästä, elinkeinoista ja taisteluista. Matkailijain suosimia paikkoja on Kesamonsaari lähellä Savonlinnaa, omituinen siitä, että siltä näkyy joka puolella selkiä ja saaria. Niin vallitsevat näköalat suurien selkävesien keskellä ovat harvinaisia. Laivalla matkustaessani näitä vesiä, joita kestää vuorokausia pujotella ja käännellä, olen usein tuntenut halua lähteä löytöretkille. Mutta minkälaisella kulkuneuvolla? Joka tahtoo matkastaan nauttia, sillä tulee täällä olla hyvä purjealus tai voimavene kajuuttoineen. Silloin joka niemi pätee savun paikaksi, joka lahti yösijaksi, vasta silloin voi näillä vesillä vapaasti retkeillä ja syventyä tutkimuksiin.

Pitkän laivamatkan jälkeen Savonlinna tuntuu melkein saaristokaupungilta. Eikä sillä ennen rautatien rakentamista ollutkaan muun maailman kanssa paljon muuta yhteyttä kuin vesitie, vaikka manner sitä sivuaakin molemmin puolin. Savonlinnaan poikkeavat kaikki pitkämatkaiset matkustajalaivat, ja sieltä haarautuu monelle taholle paikallistakin höyrylaivalikkettä. Alati saapuu satamaan laivoja, toisia lähtee, mutta muutoin ei liike satamassa ole ylenpalttisen vilkasta, laivat lyhyen seisahduksen jälkeen jälleen poistuvat, jatkaakseen matkaa suurempiin paikkoihin.

Tuosta asemastaan laajain sisämaanväyläin keskustassa, viel Käyrönsalmen saarella, Savonlinna saakin omituisen viehätyksensä. Savonlinna on tavallaan vanhanaikainen ja »maalauksellinen» kaupunki, mataline puutaloineen, puistoineen ja piha-puineen. Ja salmessa seisoo sen vieressä niin kaunis muistomerkki, ettei missään muualla maassamme sen vertoja. Se on Olavinlinna tornineen ja muurineen. Missäpä sen vuoksi kylpyvieraat paremmin viihtyisivät kuin tässä kaupungissa, joka samalla yhdistää vesistöilmaston raikkauden ja sisämaan luonnon vienon, lauhkean herttaisuuden? Rautatie on jossain määrin muuttanut Savonlinnan omituista eristystä. Sisävesistön saaristokaupungista on tullut entistä enemmän mannerkaupunki, liike on suureksi osaksi siirtynyt vesiltä maalle. Käyrönsalmi on rautatiesillan kautta menettänyt erottavan luonteensa. Samoin kuin Kallaveden poikki kulkeva rautatievalli, silta epäilemättä on

muuttanut maisemaluonnetta epäedullisesti. Mutta ne ovat semmoisia piirteitä, joihin luonnon ystävän täytyy mukautua, koska ne ovat välttämättömiä. Entistä paremmin voi Savonlinna nyt kylpylaitoksineen hyötyä kauniista luonnostaan. Tokko tosiaan missään maassamme on toista paikkaa, jossa terveysrakennukset olisivat niin ihanteellisessa vaihtelevassa puistomaisemassa, jossa näköalat siinä määrin yhdistäisivät kaikki, mitä sisämaiden vesistö voi kaunista tarjota, ja jossa avautuisi niin paljon reittejä joka puolelle, halusipa retkeilijä käyttää mitä vesiliikeneuvoja tahansa. Nämä vedet eivät ole niin koleita kuin merensaariston, eivätkä vaarallisia, vaikka niille lähtisi heikommallakin aluksella.

Mutta kyllä Savonlinnaan olisi saanut rautatien muualtakin kuin Punkaharjua pitkin.

Savonlinnan itäpuolella maiseman luonne muuttuu. Lähempänä Punkaharjua kalliot katoovat, pitkäveteiset harjut alkavat yhä enemmän esiintyä. Maisemat sanalla sanoen saavat samanlaisen luonteen, kuin niillä on Pohjois-Savossa ja Karjalassa. Semmoisia ovat Puruveden rannat, Kesälahti ja Kerimäki. Puruveden koko etelärannan muodostaa Pieni-Salpaus selkä kankaineen, pohjoisrannalla taas ovat nuo runolliset viljelysmaat, Humuvaarat ja muut, joita Lönnrot kertomuksissaan ensimmäisestä runonkeruumatkastaan niin kauniisti kuvaa. Humuvaarassa asui Kainulainen, vanhain eepillisten runojen kaikkein parhaita taitajia, ja hänen herttainen vanhanaikainen kotinsa pysyy syvällä jokaisen muistossa, joka on Lönnrotin kuvauksen lukenut. Se on kauneimpia esimerkkejä siitä, kuinka ihanteellisina olot olivat säilyneet semmoisissa taloissa, joissa runotaito ja runon käsitteet elivät. Monen muun vanhan runonkerääjän matkakertomuksissa on samanlaisia esimerkkejä. Polén kertoo kahdesta rinnakkain olevasta talosta — en muista olivatko ne juuri Puruveden rannoilla, mutta ainakin näillä kulmilla — toisessa, runoja osaavassa, vallitsi sääliävästä köyhyydestä huolimatta herttainen puhdas sisällinen elämä, rikkaassa naapuritalossa sitä vastoin, jossa runoja halveksittiin, riettaus ja paha sopu. Vielä tänä päivänä tapaa näillä seuduilla

samanlaisia omituisia vastakohtia. Monessa köyhässä, vaaran päällisessä talossa on säilynyt runojen käsitteet ja ihanteet, vaikka säkeet jo olisikin unhotettu, ja syvän vaikutuksen tekee tämä huomio vaeltajaan, laajakantoinen on sen sisällys. Mutta samalla moni uusi piirre, joka useinkin on turmeluksen piirre, hänessä herättää alakuloisuutta. Se saa miettimään tuota vielä ratkaisematonta ongelmaa, mille perustukselle todellinen kansansivistys olisi rakennettava, että kansa säilyttäisi omintakeisuutensa, luontaiset henkiset lahjansa ja uuden aikaisen elämän kehyksissä voisi antaa uuden muodon sydämensä ja henkensä parhaille ihanteille.

Puruvesi kirkkaine vesineen, avoimine maisemineen on ihanimpia järviä. Asutus ja tuo vanha runopohja kiinnittävät siihen vielä enemmän. Vilkkaalla uteliaisuudella retkeilijä tutustuu jokaiseen uuteen saattajaan, joka airoineen, tuhtoineen astuu hänen kanssaan rantaan. Vaikkei hän runoja osaisikaan, niin on hänen keskustelunsa siitä huolimattakin useimmiten runoutta. Rannan hopeinen vesi, lumivalkoinen vaahto, selän puhdas väri, ne ovat verrattomat. Ei edes sään kolkkous eikä tuulen tuimuus voi hävittää niitä valoisia, runollisia mielialoja, jotka asuvat Puruveden maisemissa.

PUNKAHARJU.

Kenellä on kiire, se arvatenkin matkustaa Punkaharjulle rautatietä, mutta jolla on aikaa ja joka tosiaan tahtoo luonnosta nauttia, se kulkekoon vesitse. Tuo matka Saimaan saaristojen kautta on verraton, kuljettiinpa sitä minä vuodenaikana hyvänsä, ja laivatkin ovat tällä reitillä hyvin varustetut, joka viihtymykselle on kylläkin tärkeitä. Olen kulkenut matkan keväällä, kesällä ja syksyllä, mutta syvimmälle on mieleeni kaikista painunut syksyinen matka iloisten toverien keralla. Rattoisassa seurassa ei jouduta ajattelemaan lepoa, joka muutoin väkisinkin vetää matkustajan yösydämeiksi kannen alle, eikä huolehtimaan yhteentörmäyksistä, jotka eivät pimeänä vuodenaikana näillä vesillä suinkaan ole turhaa pelkoa. Kesän hekkuma oli silloin jo

luonnosta kadonnut, mutta syksyn raikkaus tullut sijaan. Kolkkojen ilmain jälkeen oli monias aika säänseisausta, päivin rasvatyynet selät ja kirkas auringonpaiste kellastuneilla rannoilla, yöt jo pilkkosen pimeät, mutta tähtikirkkaat. Taivaan kirjokansi lukemattomine tähtineen säehti selkään pinnassa aina laivan kylkeen saakka, jossa musta, kuohuselkäinen viiltolainen rikkoi.

Ellen olisi näitä vesiä päivän valolla nähnyt, nähnyt niiden lukemattomia käänteitä, salmia ja kareja, niin en olisi niin sanomattomasti nauttinut matkastani. Salaperäisinä, vain hämääviä ääri viivoja hahmotellen siellä täällä, hiipivät karit ja saaret ohitsemme, hiljaa kuin myyrät, toisinaan ilmaisten läsnäoloaan vain sen kautta, että laivan laine äkkiä pauhaten murtui aivan lähellä, tai sitäkin ennen läheinen kaiku äkkiä vastasi humuiseen kulkuun. Väylä on tosin vilkkumajakoilla viitottu, mutta siitä huolimatta ajattelee matkustaja pimeässä paremmalla ymmärryksellä tapaturmia, joita näillä vesillä tuon tuostakin sattuu. Miten on mahdollista muistaa joka käänne, miten mahdollista välttää joka kari, miten osata salmiin, jotka eivät toisin paikoin ole sen leveämmät, kuin että laiva kunnolla läpi mahtuu? Ei perämiehen tosiaan tarvitse montakaan sekuntia torkahtaa rattaan ääressä, ennenkuin laiva maalle hyökkää, hän ei saa pitkäksikään aikaa vaipua puoliunen tylsyyteen, jos mieli äkkimutkassa paikalla oivaltaa vastaan tulijan puhalluksen merkityksen ja yhteentörmäyksen välttää. Silloin oli kuitenkin kuulakas ilma, väylä huolella kulkien selvä. Täydellä vauhdilla kiidettiin eteenpäin, rikottiin selillä tähtikenttä toisensa jälkeen, tähyttiin mustia maanhaamuja, joita liikkui ohitsemme, katseltiin vastaantulijain tulia. Liikettä on täällä väylällä yöllä melkein enemmän kuin päivällä. Toinen valoryhmä toisensa jälkeen ilmestyi eteemme, punaisia, viheriäisiä, valkoisia tulia, ikäänkuin olisi vastaamme uinut kokonaisia kyliä, milloin matkustajalaiva, valaistuna kuin palatsi, milloin hinaaja, perässään puolenkymmentä lotjaa. »Niinkuin venetsialainen ilta», huomauttaa joku matkustajista, ja toiset paikalla hyväksyvät vertauksen. Semmoinen on tosiaan laivamatka Saimaan pääväylällä tähtikirkkaana syysyönä.

Kirkkaana valkenee aamu, aurinko kohoo taivaalle kuin juhlatuulella, vaelttaa keltaisilla vaaroilla ja hymyilee luonnon väriloistoa.

Savonlinna on täydessä markkinahumussa, karusellit pyörivät, posetiivit soittavat, maalaisia kävelee kaduilla hienossa humalassa, hyvän vuodentulon turvallisessa mielialassa. Mutta pian olemme jälleen matkassa.

Mahtava Olavinlinna läikkyvine kuvastuksineen vuolaassa Kyrön salmessa jää taaksemme. Uudelleen olemme saarien keskellä, näemme yhä uusia kallioita vuoripetäikköineen, niemiä männikköineen, ahoja vesakkoineen, uimarantoja oivia, metsästysmaita ihanoita, kuulemme ajokoirain haukuntaa aamukuulessa, raikuvia pamauksia, metsästystorvien sointuja, uimme vieroja aamuautereita, keksimme uutta kauneutta, ihanuutta, uusia mielipaikkoja, lymysoppia, ihanteellisia huvilapaikkoja joka puolella. Mikä loppumaton runsaus luonnonkauneutta, ajattelee pääkaupunkilainen salaisella kateudella, tullessaan äkkiä kuin pussista tähän kaikkeen. Mikä karu ja vaikeasti raadettava maa, huokailee talonpoika, joka on nämä maat kaskennut ja sitten huononpuolisiksi pelloiksi sulattanut.

Mutta näiden seutujen perukassa luonto ikäänkuin rauhoittuu, menettämättä siltä kirkkauttaan. Muodokkaitten kallioitten sijasta kohoo eteemme tyven harju, kirjavain lehtimetsäin sijasta hongikko, joka rauhallisena paistattelee punertavia varsiaan ja vihantia latvojaan lämpöisessä päivänpaisteessa. Kun vilkkaasta, värikkästä syysmaisemasta astun Punkaharjun ikiviheriän hongikon pylväskäytäviin, niin valtaa mieleni samanlainen tunnelma, kuin jos kirkkomäeltä, kirjavan rahvaan seasta, äkkiä astuisin kirkkoon, jossa virren päätyttyä jälkisoitto humisee uruista ja seurakunta on kumartunut hiljaiseen rukoukseen. Niinkuin kynttiläkruunu valaisee vain siellä täällä kultasateena valuva koivunlehvä tummia vihantia havuholveja.

Mikä kummallinen luonnonmuodostus, ikäänkuin jättien rakentama silta Ison-Puruveden ja Pienen-Puruveden välille, kuiville jäänyt maattunut ikihauki luomisen alkuaajoilta! Niin ajattelee runollinen mielikuviutus. Tutkija taas päättelee: Mikä

kaunis vierinkiviharju jääkauden ajalta! Olipa syntynsä mikä tahansa, maisema on omituinen, jo vanhastaan tunnettu merkki-paikka, enkä ole ensimmäinen, joka olen sitä mielikseni kävellyt.

Täällä ei kuitenkaan ole oikeastaan mitään, joka ensi katsannolla herättäisi huomiota ja tekisi vaeltajaan niin voimallisen vaikutuksen, kuin Punkaharjun vanha maine on. Mieleen päin vastoin ensimmäiseksi painuu viihdykäs rauhallisuuden tunne. Näen hiekkarannat, jommoisia olen ennenkin nähnyt, näen sileitä rinteitä, harjun pyöreän selänteen, joka ei ole uutta sekään, näen kanervikkoa, oksatonta hongikkoa, jommoista olen nähnyt ennenkin niin monella Suomen kankaalla. En oikeastaan huomaa mitään erikoista piirrettä, joka huomiotani kiinnittäisi, ja kuitenkin heti ensi hetkestä, ja tulinpa vaikka millä säällä, tunnen täällä omituista luonnonhartautta. Rajusäälläkin on täällä suojaa ja vihurit hajaantuvat harjulla tasaiseksi huminaksi.

Kävelyretkillä Punkaharjun omituinen luonne vähitellen selviää. Se on luonnon erottama kappale yksinkertaisinta vanhinta luontoa, muistomerkiksi jäänyt selkien ja mantereitten välille. Luonto on siihen kasannut vain hietikoita ja kivikoita, varta vasten jättänyt pois hyötymaat, jotka ihmistä houkuttelisivat, ja tälle karulle maaperälle kylvänyt pelkkää petäjää, kaikkein vaatimattominta, mutta siitä huolimatta melkein kauneinta puutamme. Punkaharjulla ihminen on kerrankin käsittänyt luonnon viittauksen ja jättänyt tuon yksinkertaisen puiston häiritsemättä kasvamaan. Mitä on tehty, avattu siellä täällä vähän näköalaa, johdettu harjun selkää mutkaileva maantie, on tehty vain siinä tarkoituksessa, että luonnon aikomukset sitä paremmin esiintyisivät.

Punkaharju on luonnon silta. Mutta se on muodostunut niin korkeaksi, että siltä on laajojakin näköaloja kahden puolen. Runebergin kunnaalta näkyy Laukaansaaren yli kauas Puruvedelle, toisilta paikoilta toisille suunnille. Eikä harju itsekään ole vaihtelua vailla. Toisin paikoin se on niin kapeata, että vain maantielle on jäänyt sijaa, toisin paikoin leveämpää, mutta kapeiden metsäjärvien erottama kahdeksi rinnakkaisharjanteeksi — toisella, Takaharjulla on keuhkotautisten parantola, — ja ranta on muodostunut pitkin matkaa omituisiksi teräviksi

niemensuikaleiksi ja saariksi, joiden välissä on pieniä salmia ja lahtia. Mutta mitä olisi tämä kaikki ilman korkeata hongikkoja, joka ehjänä, tasaisena kattaa koko harjua ja seisoo rannoilla mitä uljaimpina rintamina. Kun vesi on tyynenä ja nämä rintamat kuvastuvat veden kalvoon, hohtavat kauas selälle, kun illan ruskot loistavat rungoilla ja koko luonto on vaipunut hartauteen, silloin on Punkaharju ihaninta. Jos silloin maantiellä, joka tuntehikkaasti noudattaa harjun muotoja, nousee ja laskee pieniä mäkiä, lähestyy aivan rantaan, tai kulkee harjun korkeinta selännettä, jospa silloin kohtaat vaelluksellasi kalpean sairaan, niin etkö iloitse, että hän saa tässä sopusointuisessa luonnossa viettää elämänsä ehkä varhaisen iltahetken?

Punkaharju on saanut rautatien ja kiitetään, ettei se mainittavassa määrässä häiritse harjun maisemia. Ainoastaan eteläpäässä se kulkee itse harjua pitkin, poikkeaa jo parin kilometrin päässä Laukaan saarelle, vieläpä semmoisessa paikassa, ettei sitä harjulle edes näy. Vasta pohjoispäässä, aivan majatalon takana se uudelleen ehättää harjun, kulkien edelleen Tuunansalmen poikki manterelle. Mutta kuitenkin kaikitenkin olisi Punkaharju luontonsa ja omituisuutensa paremmin säilyttänyt, ellei rautatietä olisi rakennettu ja Tuunansalmea ja Punkasalmea silloitettu. Se on menettänyt rauhansa, sidottu jokapäiväisen elämän levottomaan kiireeseen. Vaikkapa rata olisikin melkein näkymättömissä, niin muistuttavat kimakat vihellykset sen läsnäoloa. Leikkaukset, penkeret ja komeat kaarisillat häiritsevät luonnon yksinkertaista, mutta kuitenkin sanomattoman arkaa rakennetta.